

Onderwerp

Bodemverontreiniging in het gebied Biezenstraat, Krayenhofflaan en Weurtseweg

Opsteller	Marcel Lemmen	Behandeldatum	8 september 2020
Programma	Openbare ruimte	Status	Embargo tot 25 september 2020
Portefeuillehouder	H. Tiemens	Dossiernummer	p17.000113

Advies

1. Het ontwerpbesluit dat sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging, waarvan spoedige sanering noodzakelijk is, op het perceel Biezenstraat 16, een aangrenzend deel van gemeentelijk terrein en een deel van het perceel Krayenhofflaan 10, vast te stellen.
2. Bodemonderzoek te laten uitvoeren in tuinen van de aangrenzende en nabijgelegen adressen aan de Biezenstraat, Bronsgeeststraat en Weurtseweg, na verkregen toestemming van de perceeleigenaren.

Aanleiding

Ter uitvoering van de wettelijke bodemtaak van ons college onderzoekt de gemeente regelmatig bodemverontreinigingen met mogelijke risico's. In het gebied tussen de Biezenstraat, Bronsgeeststraat, Weurtseweg en de Krayenhofflaan is verontreinigde grond aangetroffen. Voor het grootste deel van het gebied geldt dat er geen risico is voor de gezondheid. Voor Biezenstraat 16 en een aangrenzend deel van gemeentelijk terrein geldt dat een ingreep door het saneren van de grond wel noodzakelijk is.

Het onderzochte gebied staat op bijgevoegde tekening. De verontreiniging zit op de plaatsen met een rode lijn eromheen. Op deze plaatsen is de grond sterk verontreinigd¹ met vooral het metaal lood en de zogenaamde Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK). De verontreinigingen zitten niet in het grondwater.

Het gebied is te verdelen in drie delen:

- Zuidelijk deel: Biezenstraat 16 en de gemeentegrond er omheen die door de bewoners van Biezenstraat 16 als tuin wordt gebruikt;
- Noordelijk deel, de gemeentegrond tussen:
 - de oorspronkelijke tuinen van Bronsgeeststraat 1-49
 - de Weurtseweg 41-49 en 63
 - de tuinmuur van Biezenstraat 16
 - en de oude boterfabriek
- Oude boterfabriek (Batavaterrein).

Volgens de regels uit de Wet bodembescherming was er eerder geen risico voor de gezondheid. In 2019 is opnieuw bodemonderzoek gedaan en is op basis van aangescherpt GGD-advies over risico's geconstateerd dat een aantal plekken van het terrein aangepakt moet worden.

¹ **Sterk verontreinigd:** De concentraties liggen boven de Interventiewaarden uit de Wet bodembescherming (Wbb). De Interventiewaarde is een toetsingswaarde. Als de concentratie hierboven ligt dan betekent dit dat er iets aan de hand kan zijn en dat we verder moeten onderzoeken hoeveel grond of grondwater sterk verontreinigd is.

Zuidelijk deel gemeentegrond, Batavaterrein en Biezenstraat 16

Op het adres Biezenstraat 16 en het aangrenzend zuidelijk deel van een gemeentelijk terrein is de bodem zodanig verontreinigd met lood dat sprake is risico voor de gezondheid. Lood in de bodem leidt alleen tot een risico voor de gezondheid als iemand verontreinigde grond eet. Het risico dat een volwassene ziek wordt door lood in de grond is klein. Dat neemt niet weg dat er een risico is. Daarom pakt de gemeente deze vervuiling aan.

De bewoners van de Biezenstraat 16 weten uit eerder onderzoek al geruime tijd dat ze op verontreinigde grond wonen. Zij houden hier rekening mee.

Noordelijk deel gemeentelijk terrein

Het noordelijk deel van het gemeentelijk terrein in het gebied was ook sterk verontreinigd met lood. Hier is in de jaren '80 de bodem gesaneerd. Daarom zijn hier nu geen maatregelen nodig. Verder is een gemeentelijk stuk grond naast het woonperceel Weurtseweg 37 nog sterk verontreinigd. Maar hier is geen risico, maatregelen zijn nu niet nodig. Met de bewoners is al gesproken en we maken afspraken over verantwoord gebruik zonder dat extra maatregelen nodig zijn.

Batavaterrein

Het Batavaterrein is gedeeltelijk sterk verontreinigd, maar niet zodanig dat hier er risico's zijn.

Besluit ernst en spoed

In bepaalde situaties, zoals situaties met risico's, wordt de aanpak van de verontreiniging conform de Wet bodembescherming gereguleerd met een 'besluit ernst en spoed'. Daartoe nemen wij in het beslispunt van dit voorstel eerst een ontwerpbesluit 'ernst en spoed'. Daarop kunnen gedurende 6 weken zienswijzen worden ingediend waarna wij een definitief besluit 'ernst en spoed' nemen.

Nog uit te voeren bodemonderzoek

Het bodemonderzoek uit maart 2019 sluit niet uit dat de verontreiniging met lood misschien ook in tuinen van aangrenzende en nabijgelegen percelen aanwezig is. Daarom willen we ook hier bodemonderzoek uitvoeren en vragen wij de eigenaren van deze tuinen toestemming om dit te doen. Het betreft (een deel van) de tuinen van de nabijgelegen woningen Biezenstraat 20-32, Bronsgeeststraat 7-69 en Weurtseweg 37-71.

Beoogde impact

In het besluit bepalen dat binnen een jaar moet worden gestart met sanering, Dit geldt voor het deel van de bodem met risico's voor de mens te saneren. Deze verplichting geldt voor de gemeente als eigenaar van verontreinigd terrein en als wettelijk vangnet voor het particuliere woonperceel Biezenstraat 16. Dit wordt hierna verder toegelicht.

Argumenten

- 1.1 *Het besluit is een stap in de beheersing van de bodemverontreiniging en de aanpak van de risico's*

Met het besluit 'ernst en spoed' leggen we vast dat er een geval van ernstige bodemverontreiniging is en bakenen we dit af. Binnen het geval gelden beperkingen voor graven in de grond.

Ook bepalen we in het besluit dat er sprake is van risico's en dat binnen een 1 jaar moet worden gestart met sanering. Deze termijn geldt standaard voor situaties met risico's voor de menselijke gezondheid volgens onze Beleidsnota Bodem 2012. De saneringsplicht is van toepassing op terreingedeelten met risico's voor de menselijke gezondheid.

Tot de sanering gelden tijdelijke beveiligingsmaatregelen om blootstelling van mensen aan de verontreiniging tegen te gaan. Het feitelijk gebruik komt nu al gedeeltelijk tot vrijwel geheel hiermee overeen.

Percelen waarop de sterke verontreiniging zich bevindt worden als zodanig kadastraal geregistreerd volgens de daarvoor geldende regelgeving.

1.2 De gemeente geldt als vangnet voor situaties waarbij niemand aanspreekbaar is

Volgens de Wet bodembescherming ('vangnetbepaling' artikel 48) is het bevoegd gezag belast met bodemsanering voor zover anderen dit niet (moeten) doen op basis van de Wbb. Particuliere eigenaren zullen geen animo hebben om hun tuin te saneren wanneer dit niet wettelijk verplicht is en een andere partij dit wel wil doen. Zij zijn daartoe slechts verplicht indien wij hen daartoe een bevel geven.

In het bevelsbeleid dat onderdeel uitmaakt van onze vastgestelde Beleidsnota bodem 2012 is aangegeven in welke situaties wij een bevel kunnen geven aan veroorzakers of eigenaren. Een voorwaarde om een eigenaar-bewoner een bevel om te saneren te kunnen geven is dat de oorzaak of bron van de verontreiniging zich op het perceel bevindt (bevelsbeleid artikel 18). Hiermee wordt bedoeld een aan de woonfunctie of aan het perceel gerelateerde verontreiniging zoals bij een huisbrandolietank (artikel 18 toelichting). In dit geval is de oorzaak onbekend. Mogelijk is de loodverontreiniging veroorzaakt door het opbrengen van verontreinigde grond uit de gesloopte vestingwerken eind negentiende eeuw of door kleine bedrijfjes die in de vorige eeuw in het gebied actief waren. Daarom fungeert de gemeente als vangnet voor de sanering van het woonperceel Biezestraat 16. Dit geldt eveneens voor tuinen van aangrenzende en nabijgelegen percelen, indien uit nog uit te voeren onderzoek blijkt dat ook hier sanering nodig is vanwege de verontreiniging met lood in dit gebied.

1.3 Het nemen van het besluit behoort tot de wettelijke bodemtaken van ons college

Ons college is bevoegd gezag volgens de Wet bodembescherming (Wbb). Het te nemen besluit behoort tot de wettelijke bevoegd gezag taken (art. 29 Wbb). Over de uitvoering van deze taken zijn afspraken gemaakt in een convenant tussen het rijk en de bevoegd gezag gemeenten.

2.1. De verontreiniging strekt zich mogelijk uit tot tuinen van nabijgelegen percelen

Bij het bodemonderzoek uit maart 2019 zijn op het zuidelijk deel van het gemeentelijk terrein nabij de westelijke perceelsgrens hoge concentraties aan lood gemeten. Hieruit leiden wij af dat de verontreiniging met lood misschien ook in tuinen van aangrenzende en nabijgelegen percelen aanwezig is. Daarom is het van belang om ook hier bodemonderzoek uit te voeren en willen wij de eigenaren van deze tuinen toestemming vragen om dit te doen. Het betreft (een deel van) de tuinen van de nabijgelegen woningen Biezenstraat 20-32, Bronsgeeststraat 7-69 en Weurtseweg 37-71, voor zover deze nog niet

onderzocht zijn. De communicatie hiervoor starten wij met het bekendmaken van het ontwerpbesluit ernst en spoed.

2.2 Het in beeld krijgen van risico's door bodemverontreiniging is een taak van het college als bevoegd gezag op grond van de Wbb.

Het in beeld krijgen en beheersen van mogelijke risico's van bodemverontreiniging is een wezenlijke taak voor ons college op grond van het 'Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020' tussen het rijk en de bevoegde gezagen Wbb. Wij zijn hier in Nijmegen al jaren mee bezig. Het meeste bodemonderzoek wordt gedaan in opdracht van perceel eigenaren, echter het bodemonderzoek in de tuinen van de genoemde particuliere woonpercelen valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Volgens de Wet bodembescherming ('vangnetbepaling' artikel 48) is het bevoegd gezag belast met bodemonderzoek voor zover anderen dit niet (moeten) doen op basis van de Wbb. Particuliere eigenaren zullen geen animo hebben om in hun tuin bodemonderzoek uit te voeren wanneer dit niet wettelijk verplicht is en een andere partij dit wil doen. Zij zijn daartoe slechts verplicht indien wij hen daartoe een bevel geven. In het bevelsbeleid dat onderdeel uitmaakt van onze vastgestelde Beleidsnota bodem 2012 is aangegeven in welke situaties wij een bevel kunnen geven aan veroorzakers of eigenaren. Volgens dit beleid kunnen wij een bevel om nader bodemonderzoek te doen geven aan een perceeleigenaar, die het perceel bedrijfsmatig in gebruik heeft gehad (bevelsbeleid artikel 9). Dit laatste is niet van toepassing op tuinen waar wij nog bodemonderzoek willen laten uitvoeren, zodat de gemeente fungeert als vangnet voor dit onderzoek.

Zie verder kanttekening 2.1 en de financiële paragraaf voor wat betreft mogelijke gevolgen voor de gemeente van dit onderzoek.

Kanttekeningen

1.1 Een deel van de bodemverontreiniging ligt op het perceel van de voormalige Batava Boterfabriek.

De benodigde maatregelen in verband met bodemverontreiniging staan een eventuele ontwikkeling van dit gebied niet in de weg. Het saneren door het vervangen van de verontreinigde grond door schone grond belemmert een daaropvolgende ontwikkeling niet. Voor zover ontwikkelen samenvalt met saneringsplichtige graafactiviteiten is het gebruikelijk om dit conform de wet afgestemd aan te pakken.

1.2 Dit besluit is onder embargo

Dit besluit is onder embargo omdat we eigenaren en bewoners van de genoemde gronden in het ontwerpbesluit 'ernst en spoed' vooraf willen informeren (artikel 10 lid 2 van de Wob: het belang dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie). Nadat dit voorstel is vastgesteld willen we eerst de bewoners van Biezenstraat 16 benaderen om hen in een gesprek te informeren, omdat door het besluit 'ernst en spoed' saneringsplicht ontstaat voor hun perceel. Afhankelijk van wanneer dit gesprek kan plaatsvinden wordt de termijn dat het embargo stopt eventueel aangepast. Overigens zijn de bewoners van Biezenstraat 16 al sinds de aankoop van hun terrein op de hoogte van de bodemverontreiniging. Overige eigenaren en bewoners willen we vlak voor de openbare bekendmaking van het ontwerpbesluit 'ernst en spoed' schriftelijk informeren. Dit zijn de eigenaar en gebruikers van het perceel Krayenhofflaan 10 en van de percelen waar we nog aanvullend bodemonderzoek willen doen.

1.3 Gemeentelijk terrein in gebruik door bewoners

Het gemeentelijk terrein grenzend aan de woning Biezenstraat 16 wordt gebruikt door de bewoners van dit perceel. Het vooralsnog voortzetten van dit gebruik wordt niet bezwaarlijk door dit besluit. Het feitelijk gebruik komt nu al gedeeltelijk tot vrijwel geheel overeen met de tijdelijke beveiligingsmaatregelen die worden verbonden aan het besluit ernst en spoed. Wij willen het tijdelijk gebruik van dit aangrenzend gemeentelijk terrein door de bewoners van Biezenstraat 16 vastleggen in een overeenkomst.

Een gemeentelijk stuk grond ten oosten van de woning Weurtseweg 37 wordt gebruikt door de bewoners van deze woning. Het vooralsnog voortzetten van dit gebruik wordt niet bezwaarlijk door dit besluit. De grond is wel sterk verontreinigd maar niet zodanig dat spoedige sanering of tijdelijke beveiligingsmaatregelen nodig zijn. Het tijdelijk gebruik van deze grond willen we eveneens vastleggen in een overeenkomst.

Een gemeentelijk perceel tussen de woonpercelen Weurtseweg 49 en 63 wordt als tuin gebruikt door de bewoners van een naastgelegen woning. Dit perceel is op basis van beperkt onderzoek licht verontreinigd. Het vooralsnog voortzetten van dit eventuele gebruik wordt niet bezwaarlijk door dit besluit. Het tijdelijk gebruik van deze grond willen we eveneens vastleggen in een overeenkomst.

2.1 Mogelijke saneringsplicht voor gemeente door bodemverontreiniging met lood in tuinen van nabije percelen

Uit het nog uit te voeren aanvullend bodemonderzoek in tuinen van aangrenzende percelen kan blijken dat ook hier sprake is van risico's voor de menselijke gezondheid waardoor ook hier sanering nodig is. In dat geval is de gemeente verantwoordelijk voor de sanering, zie ook argument 2.1. De mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn vermeld in de financiële paragraaf.

Financiën

De kosten voor de sanering van de verontreiniging op de Biezenstraat 16 komen voor rekening van de gemeente Nijmegen (de sanering wordt gezien als een zogenaamd vangnet geval). Dat geldt ook voor het bodemonderzoek en de eventueel benodigde sanering van de tuinen van de woningen aan de Bronsgeeststraat, Biezenstraat en Weurtseweg. De kosten worden gedekt uit het programma DUB (Decentralisatie Uitkering Bodem). Kosten van de sanering van het gemeentelijk terrein worden gedekt binnen het taakveld Grondexploitatie (pio G468 Krayenhofflaan).

Indien uit de nog uit te voeren bodemonderzoeken in tuinen van aangrenzende en nabijgelegen percelen blijkt dat ook hier sanering nodig is, worden de kosten hiervan geschat op maximaal €300.000, indien al deze tuinen moeten worden gesaneerd. Deze kosten kunnen worden gedekt uit het programma DUB (Decentralisatie Uitkering Bodem), mits de aanwezige middelen uit dit programma minimaal tot en met 2021 hiervoor beschikbaar blijven.

Vervolg

Het vervolg ziet er als volgt uit:

- Eerst wordt een ontwerpbesluit verstuurd. Belanghebbenden kunnen hun zienswijzen hierop geven. Ook de eigenaren en gebruikers van de aangrenzende percelen worden geïnformeerd over het ontwerpbesluit.
- Dit is ook het moment om de communicatie te starten over het uit te voeren bodemonderzoek in tuinen van aangrenzende en nabijgelegen gelegen percelen.

Ook wordt dan een dossier met achtergrondinformatie gericht op omwonenden toegankelijk via internet.

- Het definitieve besluit wordt (na verwerking van zienswijzen) verstuurd. Ook dit besluit wordt door het college genomen.
- Het bodemonderzoek in de aangrenzende tuinen wordt uitgevoerd. Indien hieruit blijkt dat sprake is van risico's voor de mens, dan zijn ook hier maatregelen nodig.
- We starten met de voorbereiding van de bodemsanering.

Bijlagen

1. Ontwerpbesluit ernst en spoed
2. Tekening